

Reformen av EU:s domstolsväsen

Europeiska unionens domstol lade nyligen fram ett förslag till reform av EU:s domstolsväsen. Efter ett principgodkännande från Europeiska unionens råd granskas det nu av Europaparlamentet. Reformförslaget är av avgörande betydelse, eftersom syftet är att varaktigt förbättra effektiviteten i rättskipningen i EU-medborgarnas intresse.

Bakgrunden till förslaget: Ökningen av antalet mål och för långa handläggningstider

Sedan flera år tillbaka befinner sig tribunalen i en mycket besvärlig situation till följd av den ständiga ökningen av antalet mål: från 398 år 2000 till 912 år 2014. Denna uppseendeväckande ökning är strukturell och riskerar dessutom att fortsätta.

Ett flertal åtgärder har redan vidtagits för att lösa situationen och har också lett till omfattande effektivitetsförbättringar och till att ett aktningsvärt antal mål har kunnat avslutas. Trots dessa ansträngningar växer emellertid antalet oavgjorda mål i samma takt som förut. I dagsläget kan tribunalen därför inte varaktigt och effektivt klara av att hantera de anhängiga målen som ökar i antal och grad av komplexitet.

Till följd av denna strukturellt betingade och allt större obalans har handläggningstiderna vid tribunalen för komplicerade mål, till exempel mål om ekonomiska tvister, blivit särskilt långa. I detta sammanhang ska det erinras om att orimligt långa handläggningstider kan innebära att rätten att få sin sak prövad inom skälig tid, stadfäst i artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, åsidosätts. Unionen utsätts därmed för risken att dömas till skadestånd, och de ekonomiska följderna av en sådan eventuell fällande dom belastar unionens budget. Under det senaste året har redan fem skadeståndsmål inletts vid tribunalen, i vilka skadestånd har yrkats med sammanlagt **26,8 miljoner euro**.

Domstolens förslag till lösning

Domstolen lade redan år 2011 fram ett förslag till lösning som innefattade bland annat att antalet domare vid tribunalen skulle ökas från 27 till 39. Detta förslag mottogs med ett positivt yttrande från Europeiska kommissionen, ett godkännande vid den första behandlingen i Europaparlamentet och ett principgodkännande från rådet. Förslaget genomfördes emellertid inte, eftersom medlemsstaterna inte kunde enas om hur man skulle gå tillväga för att utse de nya domarna.

På begäran av rådets ordförandeskap och mot bakgrund av att situationen hade förvärrats sedan år 2011 lade domstolen år 2014 fram ett förbättrat förslag.

Syftet med det omarbetade reformförslaget är att förbättra den övergripande effektiviteten i unionens domstolsväsen och att tillhandahålla **strukturella och varaktiga** lösningar.

Det är viktigt att framhålla att den föreslagna lösningen är ett resultat av intensiva diskussioner och utbyten mellan institutionens tre domstolar (domstolen, tribunalen och personaldomstolen). Tribunalen har förespråkat en lösning i form av en specialdomstol medan personaldomstolen har uttryckt sitt stöd för det slutliga förslaget. Med hänsyn till att erfarenheten (till exempel vad gäller en ökning av antalet rättssekreterare eller inrättandet av en specialdomstol) visar att det inte finns något annat hållbart alternativ har domstolen i dag, som representant för hela institutionen, lagt fram förslaget för unionslagstiftaren.

Innehållet i domstolens förslag

Domstolen föreslår att 21 nya domartjänster inrättas i syfte att förstärka tribunalen i tre steg i enlighet med följande tidsplan:

- 2015: Ökning med 12 domare.
- 2016: I samband med förnyelsen av mandaten för tribunalens ledamöter ska antalet domare ökas med 7 genom att personaldomstolen integreras med tribunalen. Antalet domare vid tribunalen blir då 47.
- 2019: I samband med nästkommande förnyelse av mandaten för tribunalens ledamöter ska antalet domare slutligen öka med 9, så att det totala antalet blir 56 domare.

Uppdelningen i tre steg motiveras av praktiska skäl (den följer den kontinuerliga utvecklingen av målen vid tribunalen) och av hänsyn till budgeten (de budgetmässiga konsekvenserna av den föreslagna reformen kan på så sätt spridas över flera år).

Det ska erinras om att förslaget på detta sätt inte bara svarar mot tribunalens omedelbara behov, utan framför allt varaktigt ska förbättra den övergripande effektiviteten i EU:s domstolsväsen.

Om förslaget genomförs kommer tribunalen att kunna **hindra ökningen av antalet oavgjorda mål** och börja arbeta ner balanserna. Handläggningstiderna vid tribunalen kommer följaktligen att minska, så att även risken för att unionen fälls för att ha åsidosatt skyldigheten att avgöra målen inom skälig tid minskar.

Vidare sker en **förenkling** av unionens **domstolsarkitektur** och en förbättring av domstolsväsendets övergripande effektivitet samtidigt som konsekvensen i rättskipningen främjas, eftersom enbart domstolen kommer att ansvara för enhetligheten i tolkningen av tillämpliga bestämmelser inom ramen för överklaganden.

Domstolen anser att reformen även kommer att kunna leda till en flexiblare handläggning vid tribunalen. För att främja god rättskipning kan tribunalen fördela fler eller färre domare på en eller flera avdelningar beroende på behoven i varje enskilt mål och varje måltyps utveckling. Reformen syftar även till att göra det möjligt att hela tiden bibehålla och förbättra kvalitén på rättskipningen i EU-medborgarnas namn.

Det ska dessutom beaktas att antalet mål vid domstolen också ständigt ökar. En förstärkning av tribunalen gör det möjligt att så småningom överföra vissa befogenheter från domstolen till tribunalen, vilken utgör den **enda lösning** som föreskrivs i fördragen för att komma till rätta med en alltför stor ökning av antalet mål vid domstolen.

Kostnader för förslaget

Domstolen har på begäran av budget- och lagstiftningsmyndigheterna godkänt en 25-procentig sänkning av den totala kostnaden för reformen.

Nettokostnaden för reformens tre steg uppgår till **13,875 miljoner euro** per år, vilket motsvarar cirka 0,01 procent av unionens budget (135 miljarder euro). Detta är en 23-procentig ökning jämfört med kostnaden för den reform som föreslogs år 2011, medan tribunalens arbetsbörda under samma period har ökat med 43 procent.

I detta sammanhang understryker domstolen att om inget beslut fattas snarast, kommer situationen att fortsätta att försämrats i snabb takt till nackdel för unionens medborgare och budget. Bristen på en permanent lösning innebär nämligen mycket stora risker för den inre marknadens goda funktion med hänsyn till berörda penningflöden. Böter som har ålagts av kommissionen och är föremål för talan vid tribunalen, liksom återkrav beslutade i mål om statligt stöd, uppgår till flera miljarder euro – samma belopp är blockerade i avvaktan på domstolsavgöranden och kan under den tiden inte omsättas på den inre marknaden.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127